

Institutul pentru
Dezvoltare și Inițative
Sociale (IDIS) „Viitorul”

www.viitorul.org

Educația vocațională la răscruce: o analiză a deciziilor de politici în sistemul învățământului mediu de specialitate în RM

Sergiu Lipcean
Expert

www.viitorul.org

Agendă

- Evoluția cadrului normativ referitor la învățământul mediu de specialitate (ÎMS);
- Statutul ÎMS în contextul politicilor educaționale;
- Dinamica rețelei instituționale și mobilitatea capitalului uman între diverse nivele de instruire profesională;
- Activitatea instituțiilor ÎMS în percepția autorităților și comunității colegiilor;
- Costurile învățământului profesional pe nivele de instruire;
- Conexiunea dintre piața educațională și piața muncii;
- Ambiguitățile modernizării învățământului profesional din Republica Moldova

Importanța și actualitatea studiului

- Starea deplorabilă în care se află învățământul profesional din țară;
- Statutul incert al ÎMS în cadrul sistemului de instruire profesională;
- Necesitatea revizuirii sistemului de instruire și formare profesională reieșind din vectorul european al Republicii Moldova;
- Existența unui nou cadru conceptual și normativ care redefinește statutul învățământului profesional;

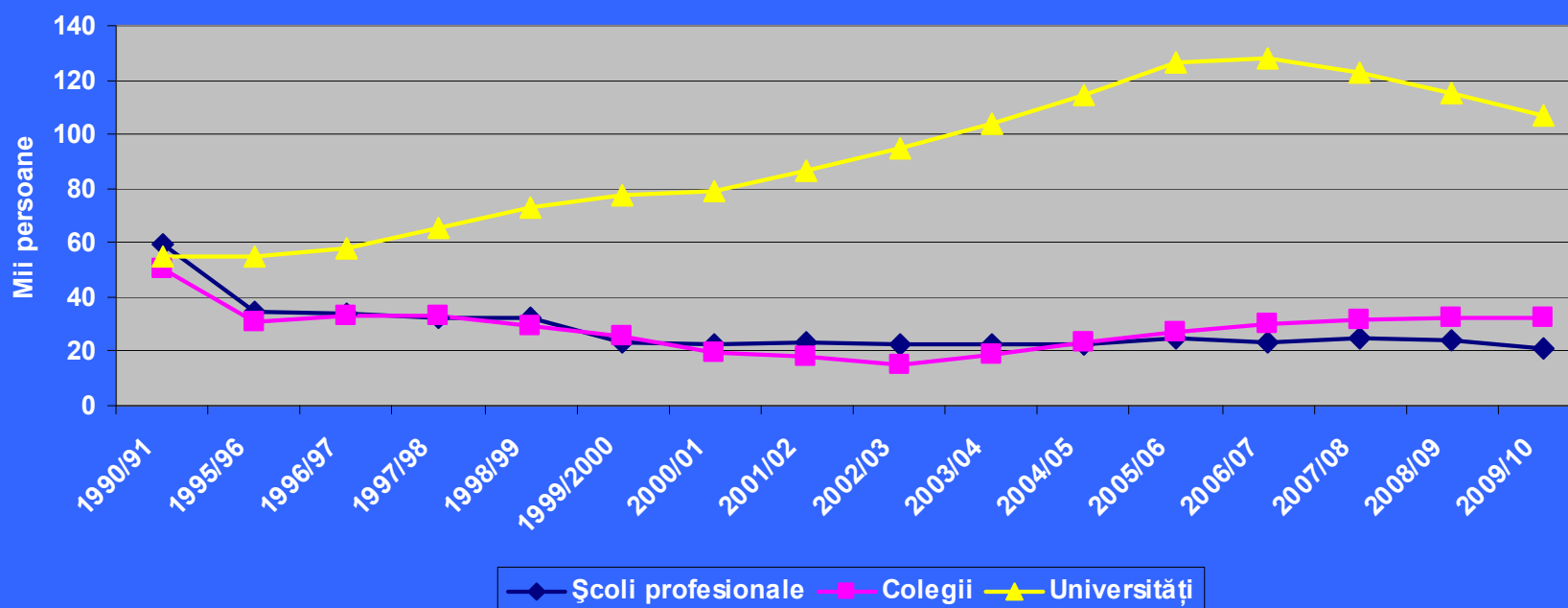
Cadrul normativ și instituțional privind activitatea ÎMS

- Prin Legea Învățământului din 1995 colegiile erau definite drept instituții de învățământ superior de scurtă durată, la care aveau acces absolvenții școlilor generale și liceelor cu durata studiilor de 2-3 ani;
- Modificarea Legii Învățământului în 2003 a transformat colegiile în instituții de ÎMS, extinzând accesul și pentru absolvenții gimnaziilor cu durata studiilor 4-5 ani;
- Modificarea cadrului normativ a avut un efect pozitiv asupra stării ÎMS prin dublarea efectivului de elevi încadrați la această treaptă de instruire;
- ÎMS a avut în permanență un statut incert în sistemul de instruire profesională, fiind absent sau tratat superficial de majoritatea politicilor educaționale care au reflectat învățământului profesional;

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Dinamica numărului de elevi în învățământul profesional, mediu de specialitate și superior

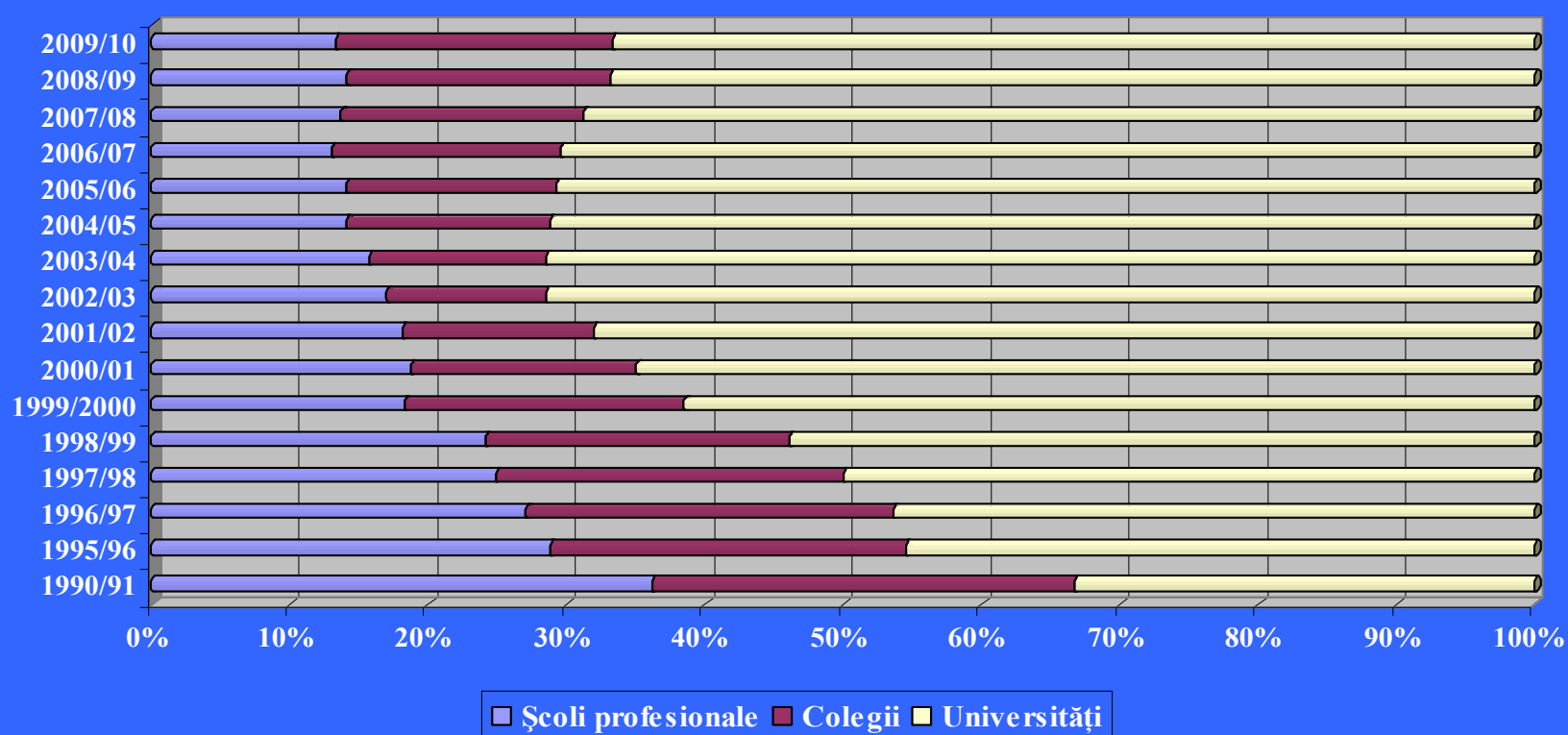

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Distribuția elevilor între nivele de instruire

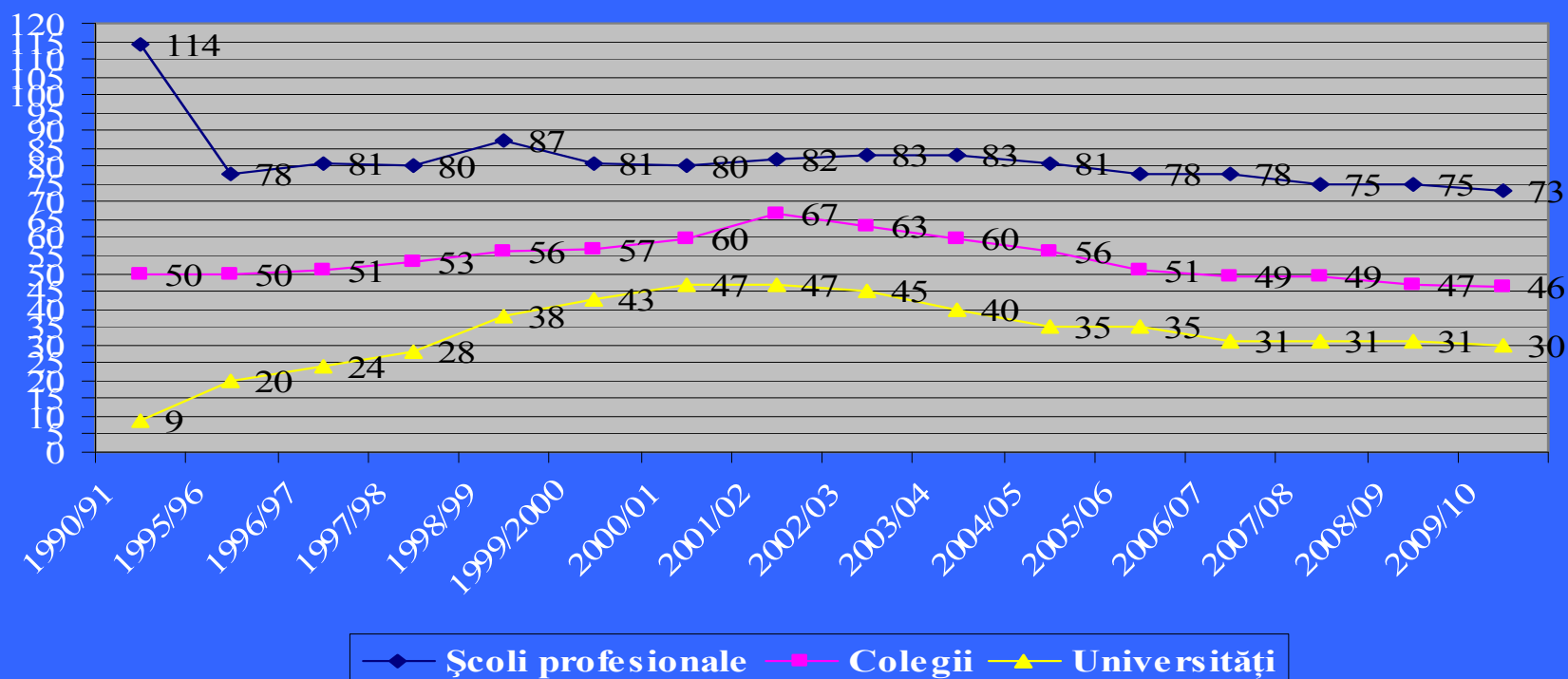

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Fluctuațiile rețelelor instituționale pe nivele de instruire

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Amplasarea colegiilor în profil teritorial

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Chișinău	33	39	35	31	28	25	23	22	21
Bălți	7	7	7	6	6	6	6	6	6
Briceni				2	2	1	1	1	1
Dondușeni				1	1	1	1	1	1
Edineț	5	6	6	2	1	1	1	1	1
Ocnîța				1	1	1	1	1	1
Rîșcani				1	1	1	1	1	1
Soroca	3	3	3	3	5	4	4	4	4
Călărași				1	1	1	1	1	1
Hîncești				1	1	1	1	1	1
Orhei	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Ungheni	2	2	2	2	2	2	2	3	3
Cahul	4	3	3	3	2	2	2	2	2
Taraclia	0	1	1	1	1	1	1	1	0
UTA Găgăuzia	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Rezina				1					
Lăpușna	1	1	1						
Total	60	67	63	60	56	51	49	49	47

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Numărul de elevi ce revin în medie unui colegiu în profil teritorial

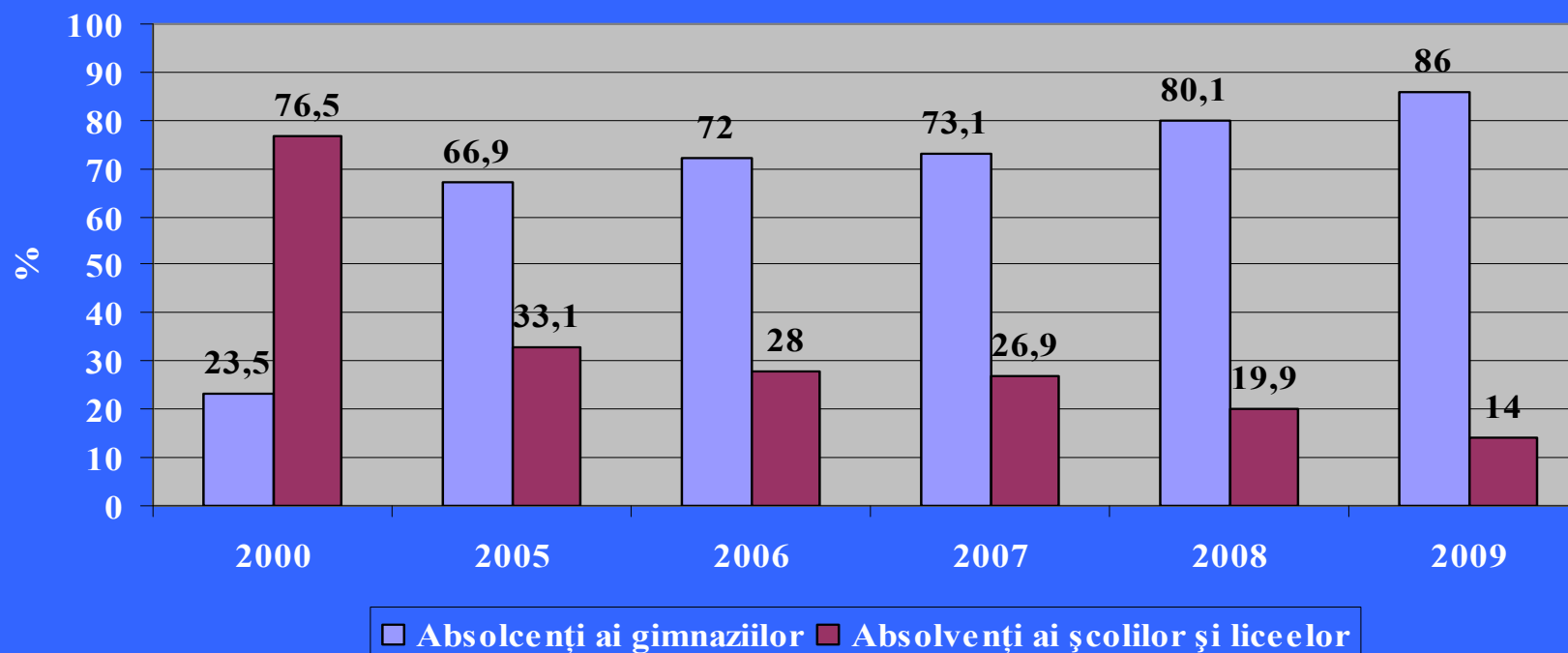
	2005/06	2006/2007	2007/08	2008/09
Chișinău	670	807	865	944
Bălți	509	550	586	591
Briceni	327	392	391	412
Dondușeni	381	442	447	437
Edineț	174	201	196	217
Ocnîța	177	220	246	295
Rîșcani	427	478	510	532
Soroca	293	319	326	372
Călărași	351	418	437	431
Hîncești	418	456	535	631
Orhei	620	720	734	713
Ungheni	341	425	323	376
Cahul	553	665	747	745
UTA Găgăuzia	340	371	368	413

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Ponderea absolvenților de gimnaziu în raport cu absolvenții școlilor și liceelor în procesul de instruire

Sergiu Lipcean, Expert

Probleme și deficiențe în activitatea colegiilor: perspectiva autorităților

- Suprapunerea curriculei cu școlile profesionale și universitățile;
- Existența unui decalaj între oferta educațională și necesitățile pieței forței de muncă;
- Baza tehnico-materială învechită care afectează calitatea procesului de instruire;
- Gestionarea inefficientă a resurselor financiare din cauza neutilizării pe deplin a capacităților de proiect ale instituțiilor și cererii reduse din partea elevilor;
- Neadecvarea studiilor liceale în cadrul colegiilor cu profilul acestor instituții.

Probleme și deficiențe în activitatea colegiilor: viziunea directorilor de colegii

- Lipsa unei concepții clare și coerente cu privire la dezvoltarea ÎMS;
- Cadrul normativ ce reglementează activitatea ÎMS este imperfect și contradictoriu;
- Finanțare insuficientă;
- Centralizare excesivă;
- Feed-back slab din partea autorităților în raport cu problemele cu care se confruntă instituțiile.

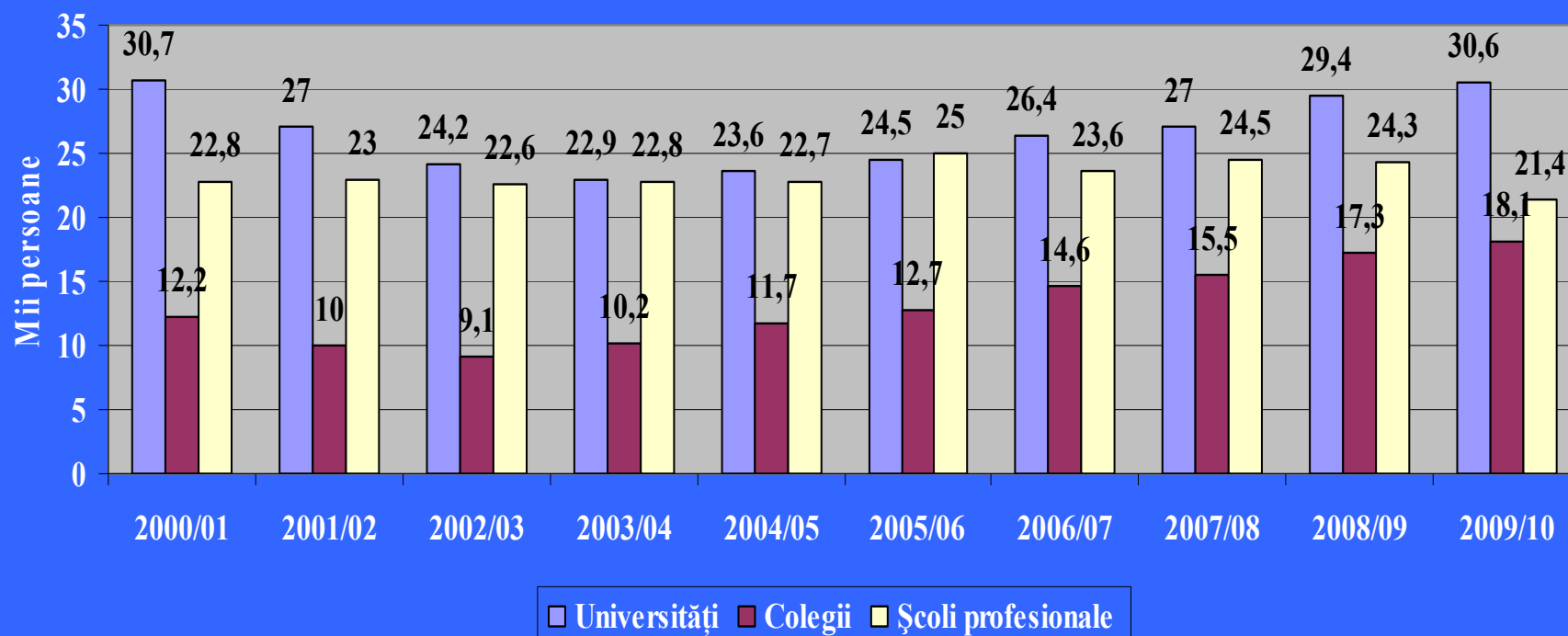
Costurile învățământului profesional pe nivele de instruire

- Raportul cadru didactic/elev începând cu 1995 a fost în medie $\approx$ 1/11 – școli profesionale, 1/13 – colegii, 1/17 - universități;
- Începând cu 2004 volumului finanțării pe unitate de elev a crescut de 3,4 ori – ÎSP, 1,9 ori – învățământul superior, 1,6 ori - ÎMS;
- ÎMS este subsistemul care a beneficiat de cel mai mic număr de elevi cu finanțare bugetară ;
- Intervenția statului în domeniul educației, în ultimii ani, s-a făcut resimțită prin creșterea volumului finanțării și reducerea dependenței de mijloacele extrabugetare .

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Numărul studenților cu finanțare bugetară pe nivele educaționale

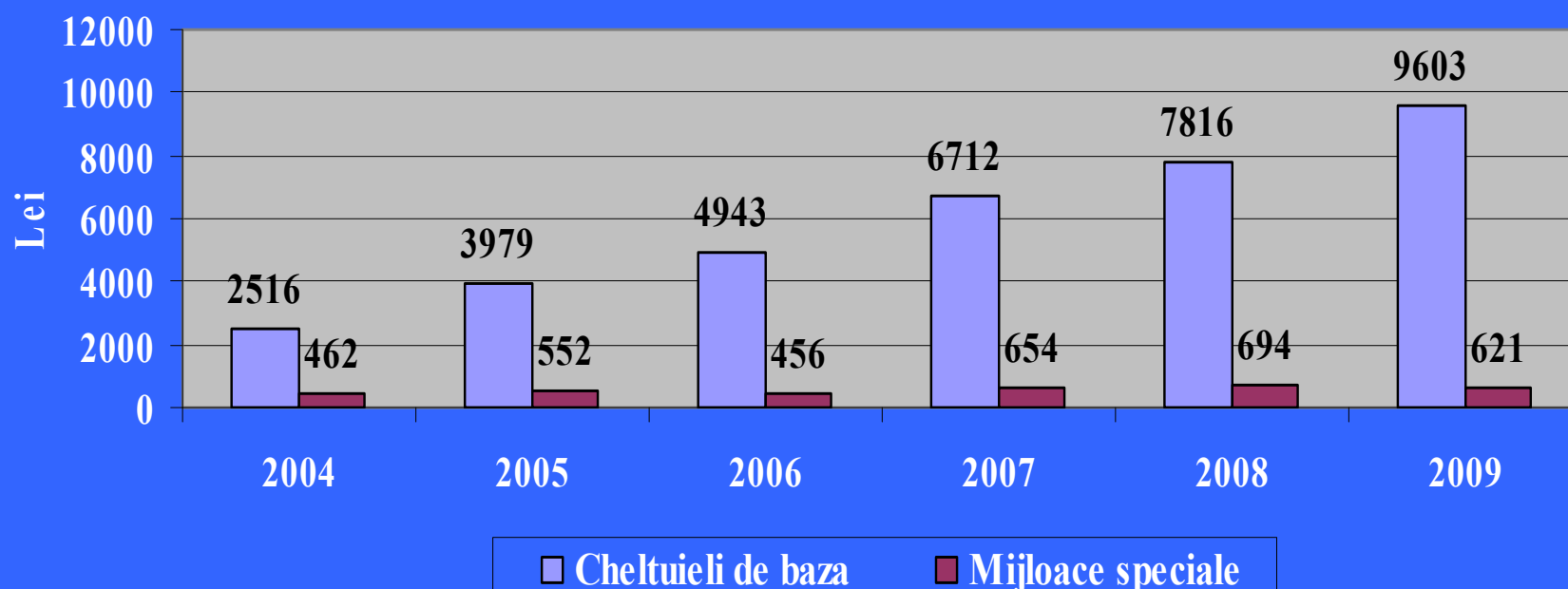

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Structura cheltuielilor pe unitate de elev în cadrul ÎSP

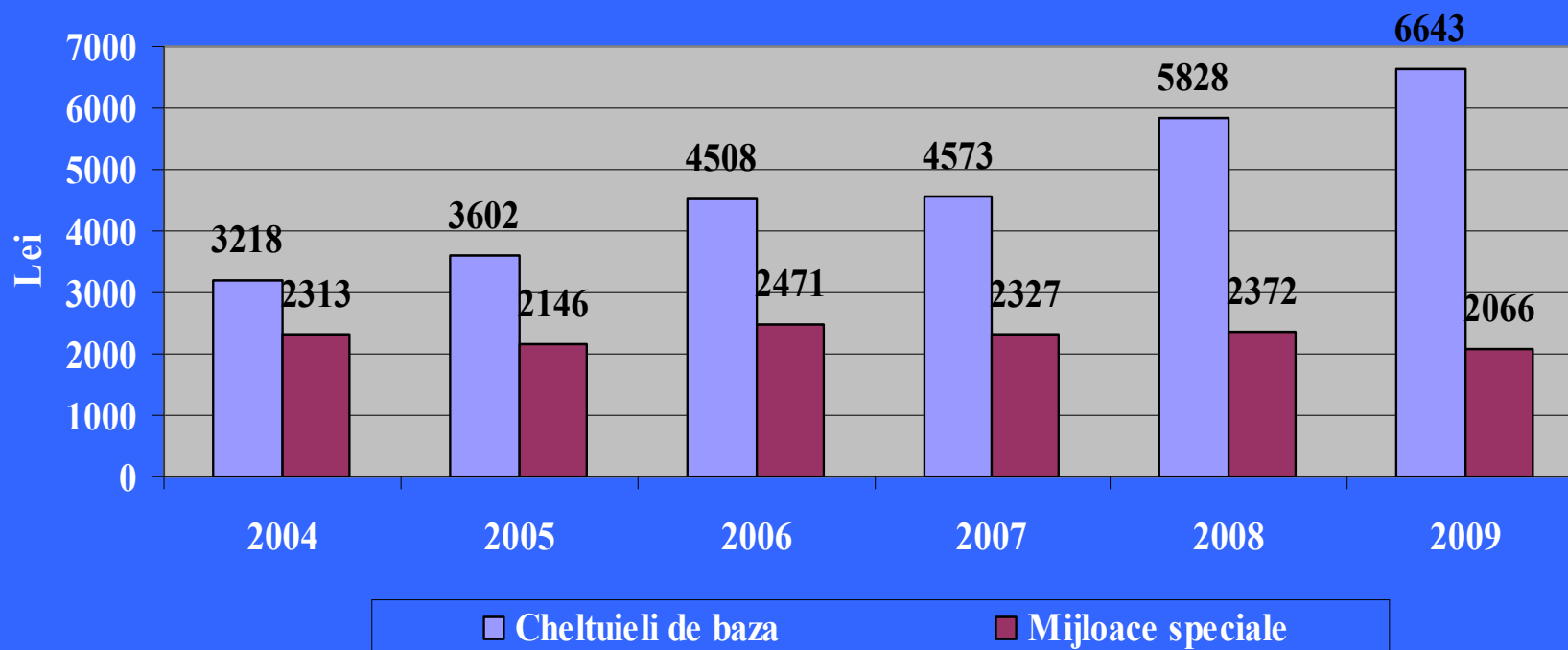

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Structura cheltuielilor pe unitate de elev în cadrul ÎMS

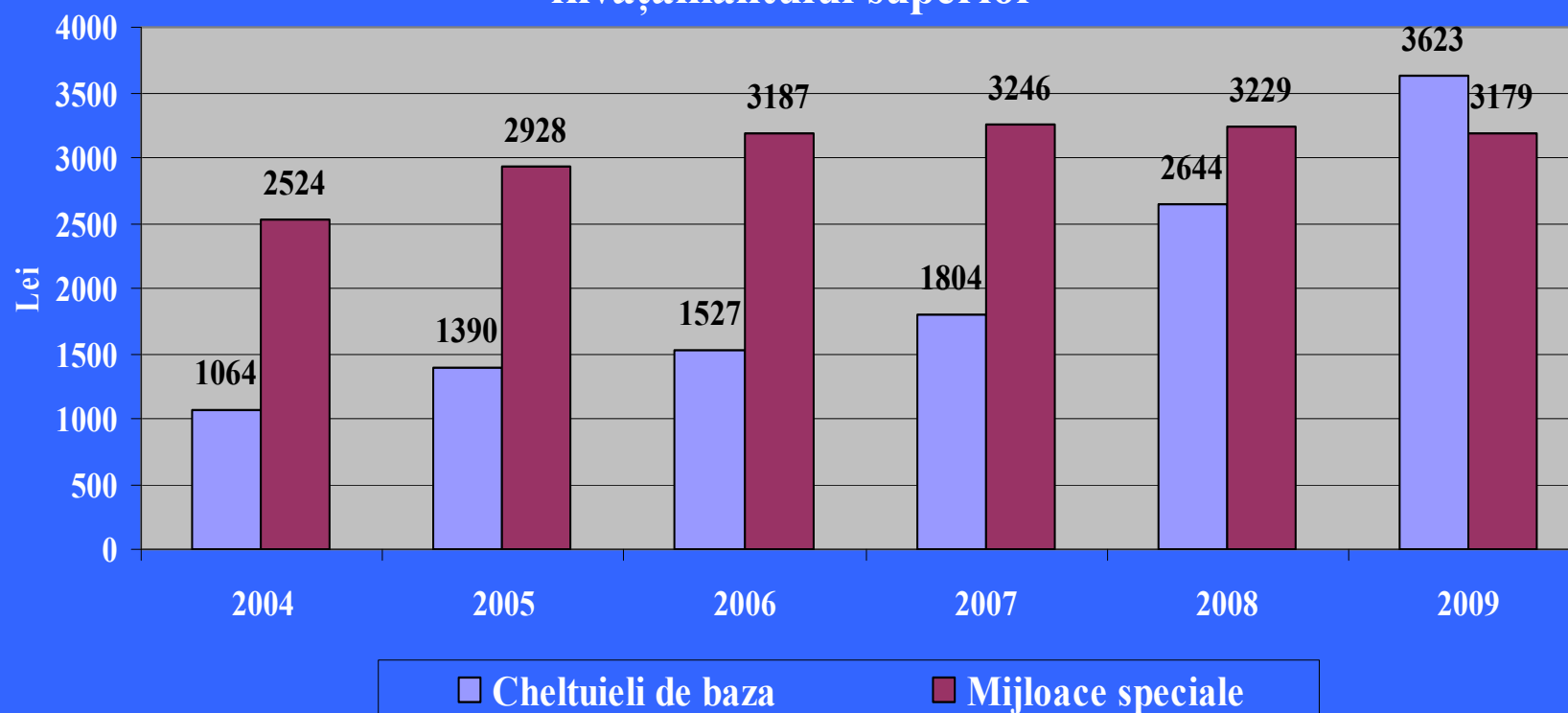

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Structura cheltuielilor pe unitate de elev în cadrul învățământului superior

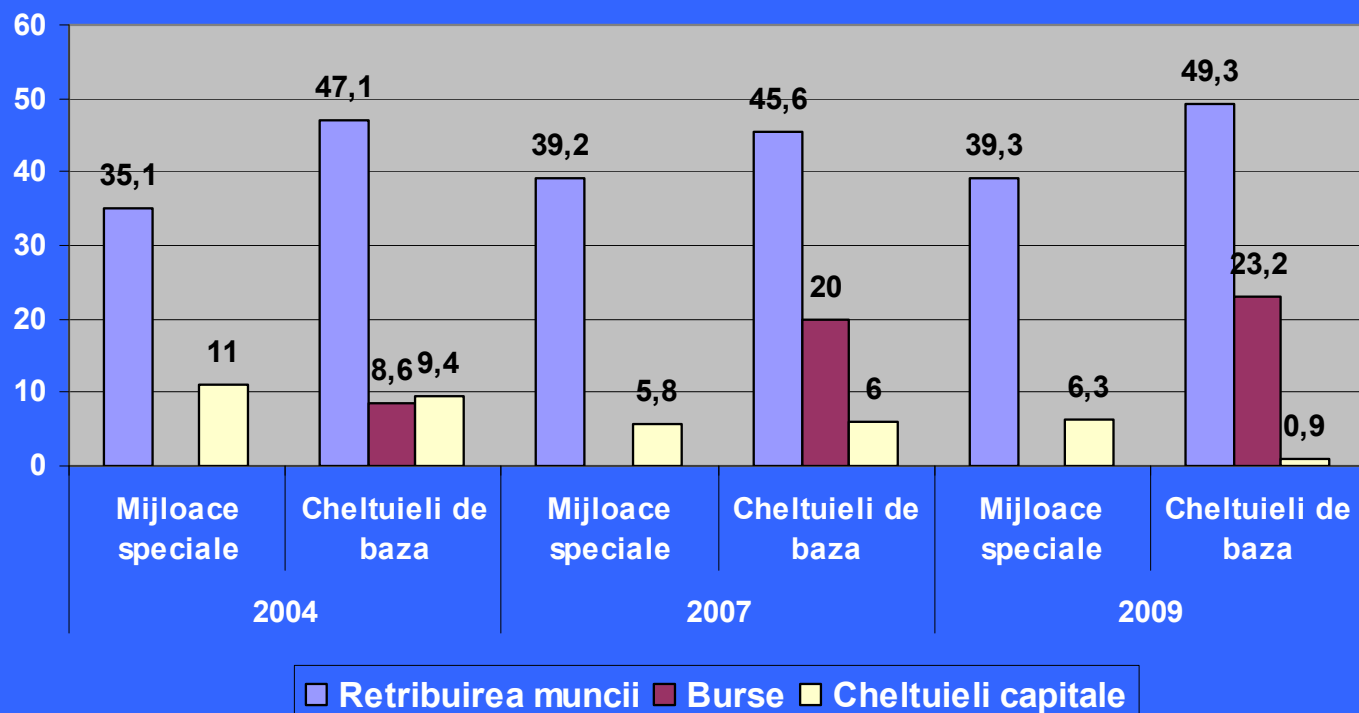

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Structura cheltuielilor bugetare și extrabugetare în cadrul ÎMS

Sergiu Lipcean, Expert

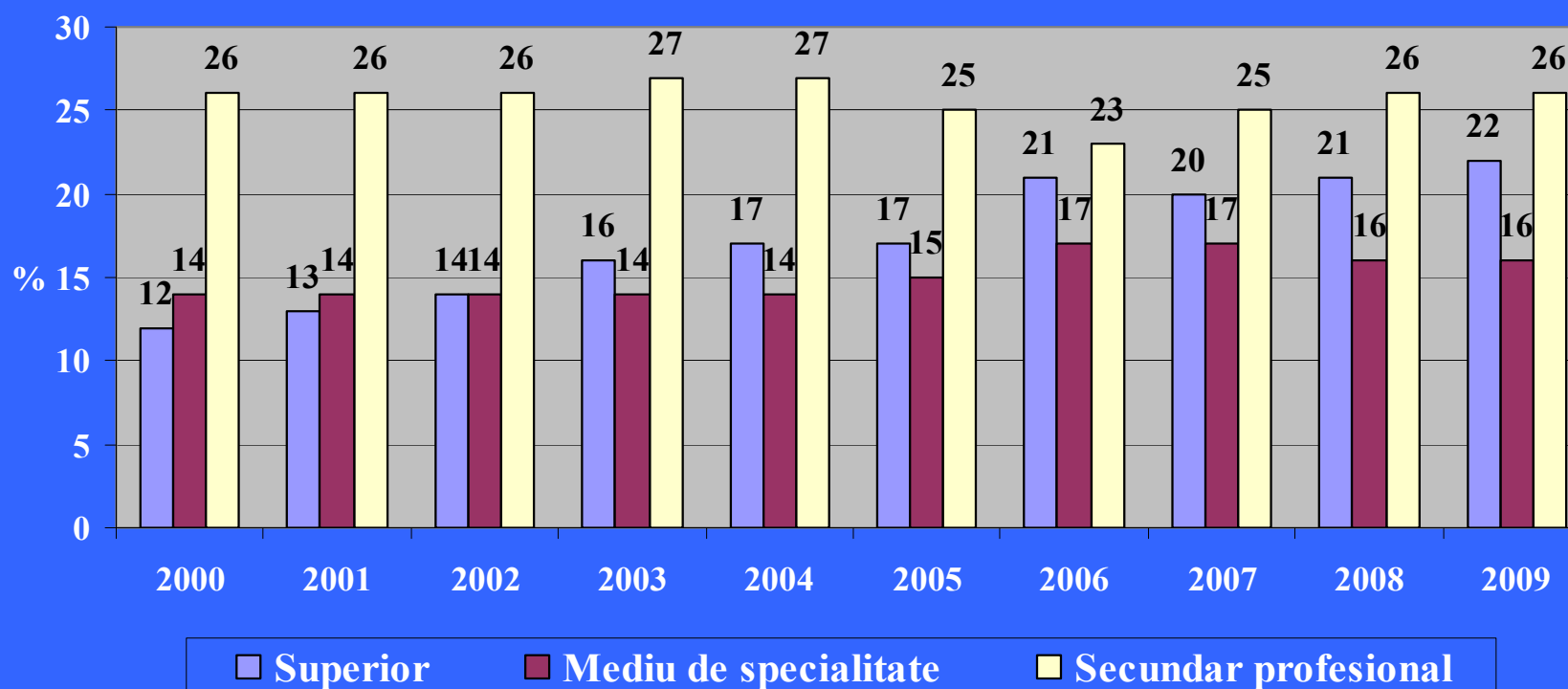
Interdependența dintre piața muncii și piața educațională

- În perioada 2002 – 2009 populația ocupată s-a redus de la 1505,1 mii la 1184,4 mii, o reducere de peste 320 mii, ceea ce constituie 21,7% din totalul populației ocupate;
- În perioada 2002 – 2009 ÎSP, ÎMS și Învățământul universitar au instruit un efectiv de circa 295 mii elevi;
- Piața muncii a suferit unele schimbări structurale privind compoziția, reieșind din nivelul de instruire a populației ocupate ;
- Nu există o conexiune dintre piața forței de muncă și piața educațională la toate nivelele de instruire;

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Ponderea deținătorilor de studii secundare profesionale, medii de specialitate și superioare din totalul populației ocupate în %

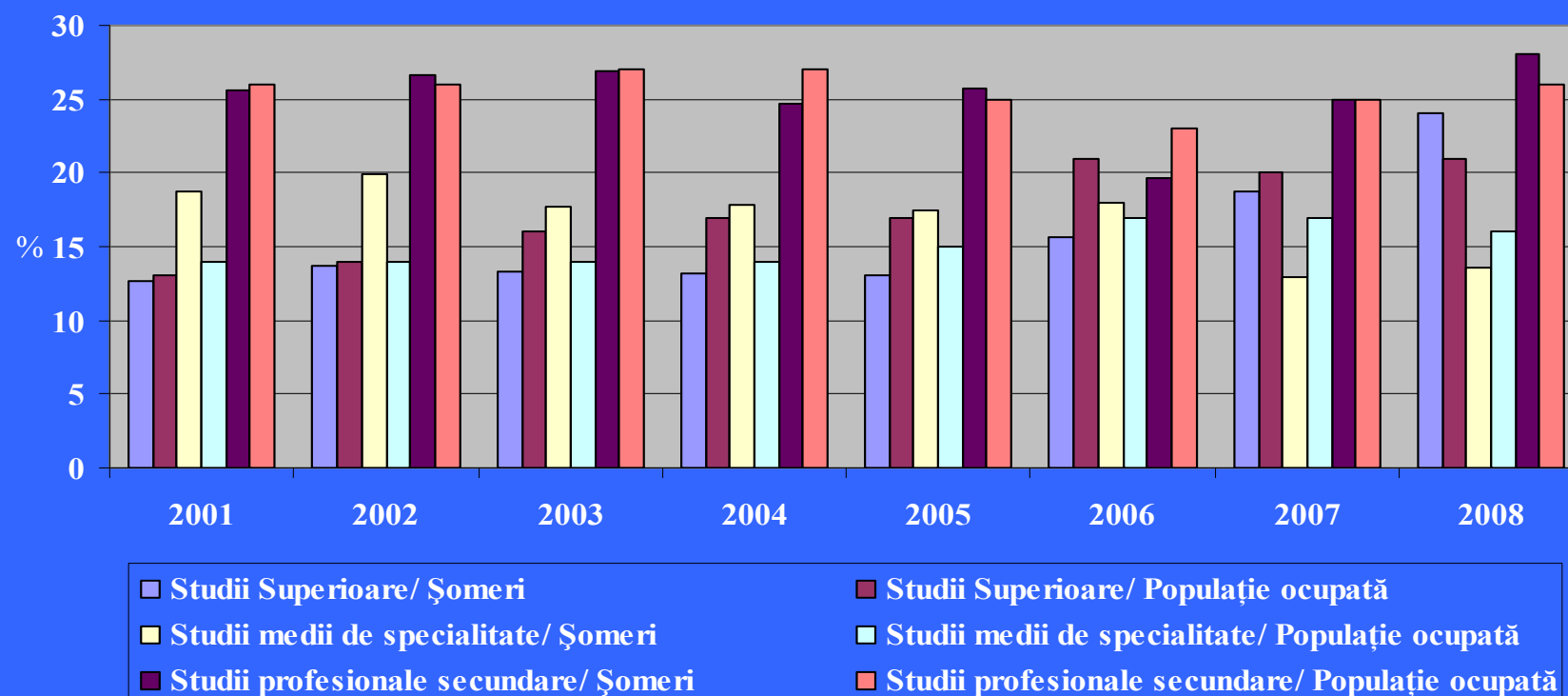

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Corelația dintre structura șomajului și structura populației ocupate pe nivele de instruire

Sergiu Lipcean, Expert

Ambiguitățile modernizării sistemului de instruire profesională: Proiectul Concepției Modernizării și Proiectul Codului Educației

- Noul cadru conceptual privind modernizarea învățământului vocațional nu elimină deficiențele referitoare la infrastructura instituțională a noului sistem;
- Există ambiguități și contradicții în documentele programatice oficiale în raport cu arhitectura instituțională a învățământului vocațional;
- Resursele și capacitățile autorităților publice sunt limitate în realizarea obiectivelor propuse pe termen mediu, existând riscul ca situația nefastă în care se află învățământul vocațional în prezent să se perpetueze.

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

- Noua structură instituțională nu elimină tensiunile dintre diverse nivele de instruire;
- Nici Concepția Modernizării Învățământului, nici Codul Educației nu oferă soluții pentru problema sistemului de credite transferabile pe verticală;
- Codul Învățământului nu stipulează care este durata studiilor în învățământul superior pentru absolvenții colegiilor, așa cum era prevăzut în Legea învățământului;

**Dilemele învățământului mediu de specialitate
din Republica Moldova**

**Arhitectura instituțională a învățământului
vocațional/tehnic în Codului Educației**

	Legea Învățământului din 1995 cu modificările ulterioare	Proiectul Codului Educației
Structura instituțională	ISCED 3: Învățământul secundar profesional (școală profesională, școală de meserii) ISCED 4: Învățământul mediu de specialitate (colegiul)	ISCED 3: Învățământul secundar Vocațional/tehnic (școală VT, liceu VT) ISCED 4: Învățământul mediu de specialitate (colegiul)
Accesul și durata studiilor	Școala profesională: absolvenții gimnaziilor – 3 ani, absolvenții școlilor generale și liceelor – 1 an; Școala de meserii: absolvenții gimnaziilor, absolvenții școlilor generale, absolvenții liceelor 0,5 – 1,5 ani. Colegiul: absolvenții gimnaziilor – 4 ani, absolvenții școlilor generale și liceelor – 2 ani;	Școală VT: absolvenții gimnaziilor – 3 ani, Liceu VT: absolvenții gimnaziilor – 4 ani; absolvenții liceelor – 1 an; Colegiul: absolvenții gimnaziilor – 4 ani; absolvenții școlilor generale și liceelor – 2 ani;

Sergiu Lipcean, Expert

Dilemele învățământului mediu de specialitate din Republica Moldova

Recomandări

- Revizuirea schemei de alocare a resurselor financiare către instituțiile de învățământ vocațional prin elaborarea unei metodologii de calcul a costurilor de instruire în dependență de profil/specialitate;
- Optimizarea infrastructurii instituționale trebuie efectuată în baza unor criterii clare care vor permite estimarea eficienței instituționale;
- Elaborarea și implementarea unui sistem de credite transferabile pe verticală dintre toate nivelele educaționale în scopul eliminării ambiguităților referitoare la statutul fiecărui nivel în structura educațională.

Sergiu Lipcean, Expert

Recomandări

- Renovarea bazei tehnico-materiale și didactice prin stabilirea unei cote obligatorii din totalul resurselor financiare, care să fie direcționat în acest scop;
- Elaborarea unui mecanism de colaborare dintre instituțiile de învățământ și agenții economici care ar favoriza și stimula participarea acestora în procesul de instruire practică;
- Structura instituțională a învățământului vocațional trebuie modelată în termenii consolidării sistemului de instruire profesională, luând totodată în considerație interesele grupurilor afectate.